

AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN 2014 TÜRKİYE İLERLEME RAPORU'NA İLİŞKİN KARARI

Ali Murat TAŞKENT

Analist (2015-2017)

Analiz No : 2015 / 14

17.06.2015

Avrupa Parlamentosunun (AP), Avrupa Komisyonunun 2014 Türkiye İlerleme Raporuna ilişkin kararı 10 Haziran 2015 tarihinde Strazburgda AP Genel Kurulunda kabul edilmiştir. [1] Bu karar, APnin 1915 olayları hakkındaki 15 Nisan 2015 tarihli kararına atıfta bulunması sebebiyle Türkiyenin tepkisini çekmiştir.

Öncelikle İlerleme raporu, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan, ABye aday ülkenin katılım sürecinde kaydettiği gelişmelerin ve gözlenen eksikliklerin belirtildiği yıllık bir rapordur. AP ise her yıl, Avrupa Komisyonunun ilerleme raporu hakkındaki görüşlerini bir kararla açıklamaktadır. APnin 10 Haziran 2015 tarihli kararı da esas olarak 8 Ekim 2014 tarihinde Avrupa Komisyonunun yayımladığı Türkiye İlerleme Raporuna ilişkin görüşlerini açıkladığı bir karar metnidir. APnin Türkiye İlerleme Raporuna ilişkin kararı, diğer tüm AP kararları gibi hukuki bağlayıcılığı olmayan ve siyasi beyan niteliğinde bir karardır.

İlk taslağı APnin Türkiye Raportörü Hollandalı Sosyal Demokrat Milletvekili Kati Piri tarafından hazırlanan AP karar taslağı, önce AP Dış İlişkiler Komitesinde, daha sonra AP Genel Kurulunda verilen çok sayıda değişiklik önergesiyle son halini almış ve APde onaylanmıştır.

Türkiye daha önce, özellikle değişiklik önergelerinde yer alan üç hususa itiraz etmiş ve kararda yer alması durumunda bu kararın kabul edilmeyerek Avrupa Parlamentosuna iade edileceğini AP makamlarına bildirmiştir. Bu üç husus:[2]

1.APnin 1915 olayları hakkındaki 15 Nisan 2015 tarihli kararına atıfta bulunulması,

2.PKKnın AB terör örgütleri listesinden çıkarılması çağrısının yapılması,

3.Türkiyenin katılım müzakerelerini engelleyici nitelikte müzakere fasıllarının açılmasını engelleyici ifadelerin yer alması ve katılım öncesi mali yardımların askıya alınması çağrısının yapılmasıdır.

AP tarafından kabul edilen nihai karar metninde bu üç hususdan ikisi yer almamış, 1915 olaylarına ilişkin 15 Nisan 2015 tarihli kararına atıf ise karara girmiştir. Bunun üzerine Türkiye karara tepki göstermiş, kararı kabul etmemiş ve iade etmiştir.

AB Bakanı ve Başmüzakereci Büyükelçi Volkan Bozkır, APde kararın kabul edilmesinin ardından yaptığı açıklamada[3] APnin 1915 olayları konusunda 15 Nisan tarihli kararı gibi 2014 Türkiye İlerleme Raporuna ilişkin kararın da tarihi ve hukuki gerçeklerle bağdaşmadığı için kabul edilemez olduğunu ve kararın APye iade edileceğini belirtmiştir. Avrupa Birliği ve Avrupa Parlamentosu ile ilişkilerin geleceğine ışık tutabilecek olan bu kararın, Türkiyenin görüşlerine rağmen 1915 olaylarına yapılan atıf nedeniyle kabul edilemez hale geldiğini belirtmiştir.

Türkiye Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada[4] Türkiyeye birçok alanda yöneltilen mesnetsiz iddialar içermesi nedeniyle söz konusu kararın kabul edilmediği ve iade edileceği belirtilmiştir. İlk taslağı itibariyle dengeli ve yapıcı eleştirel bir ton içeren AP Karar taslağının, AP Dış İlişkiler Komisyonu ve AP Genel Kurulunda kabul edilme sürecinde, tek yanlı ve objektiflikten uzak bir metin haline geldiği ve AP ile ilişkileri zedeleyen bir kararın alındığı ifade edilmiştir. Mayıs 2014te yapılan seçimlerle göreve başlayan APnin bugüne kadar, Türkiye aleyhine önyargılı ifadeler ve eleştiri içeren birçok karar aldığına dikkat çekilmiş ve bu kararın APnin Türkiyeyi AB projesine dahil etmek istemediğine ilişkin endişeleri güçlendirdiği belirtilmiştir.

Aslında APnin aldığı bu kararın daha önce aldığı kararlar ile tutarlı olduğunu söylemek mümkündür. Geçmişte, APnin 18 Haziran 1987 tarihli Ermeni Sorununa Siyasal Çözüm başlıklı kararında 1915 olayları soykırım olarak tanınmış ve Türkiyeye Ermeni Soykırımını tanıması çağrısı yapılmıştır. APnin 10 Haziran 2015 tarihli kararında da atıfta bulunulan 15 Nisan "2015 tarihli Ermeni soykırımının 100'üncü yılı başlıklı AP kararında da Türkiyeye Ermeni Soykırımını tanıması çağrısı tekrarlanmıştır.

APnin verdiği kararların hukuki bağlayıcılığının olmadığı ve tamamen siyasi beyan niteliğinde olduğunu vurgulamakta yarar vardır. Türkiyenin 1999 yılında ABye adaylık statüsü kazanmasının ardından bir Ermeni Diaspora örgütü (Euro-Arménie ASBL) ve iki Fransız vatandaşı (Grégoire Krikorian ve Suzanne Krikorian) 2003 yılında Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesi başvurarak, Türkiyeye AB adaylık statüsü vermesinin 18 Haziran 1987 tarihli AP kararına aykırı olduğunu ifade etmişlerdir. 18 Haziran 1987 tarihli kararda Ermeni Soykırımının açıkça tanındığını ve Türkiyenin bunu inkar etmesinin ABye tam üyeliğine engel teşkil edeceğini ileri sürmüşlerdir. Dahası, Türkiyeye adaylık statüsü verilmesinden rencide olduklarını ifade ederek manevi ve sembolik tazminat ile mahkeme masraflarının ödenmesi talebinde bulunmuşlardır. Mahkeme başvuruyu inceleyerek davayı düşürmüş ve mahkeme masraflarının başvuru sahipleri tarafından ödenmesine karar vermiştir.[5] Burada önemli olan Mahkemenin AP kararlarının hukuki bir sonuç doğuramayacağını karar metninde yer alan şu ifadelerle açıkça belirtmesidir (para.19):

> Şu kadarını ifade etmek yeterlidir ki, 1987 kararı tamamen siyasi açıklamalar içeren bir belgedir. Bu karar Parlamento tarafından herhangi bir zamanda değiştirilebilir.

Bu nedenle ne kendisini yazanlar için, ne de daha güçlü bir sebeple, diğer davalı kurumlar için bağlayıcı bir hukuki sonucu olamaz.

Demokrasi, insan hakları, ekonomi ve çağdaş yaşam standartlarının her alanda geliştirilmesi hedefine uygun olarak Türkiye stratejik hedefi olan ABye tam üyelik sürecine girmiştir. Bölgesinde ve Dünyada çok önemli bir konuma sahip olan Türkiyenin ABye üyeliği hem Türkiyenin hem de ABnin yararına olacaktır. Bu çerçevede, APnin kararları Türkiye ve AB arasında işbirliğini, ilişkileri ve diyalogu geliştirme amaçlı olmalıdır. Ayrıca, tam üyelik sürecindeki Türkiye hakkında AP tarafından alınan kararların, adil ve objektif olması, eleştiri ve beklentilerin yapıcı ve dengeli ifadelerle dile getirilmesi gerekmektedir.

Ancak ne yazık ki APnin 1915 olayları ile ilgili tarihin çarpıtılarak Türkiyeyi karalama girişimlerinin sürdürüldüğü 10 Haziran 2015 ve 15 Nisan 2015 tarihli kararları Türkiye-AB ilişkilerine zarar vermek ve husumet yaratmak dışında başka bir amaca hizmet etmemektedir. Özellikle Türkiye ile ABnin ekonomik, siyasi, askeri ve birçok diğer alanda işbirliği içinde olmaları gereken bu dönemde APnin Türkiyeyi dışlayıcı, önyargılı ve tek taraflı kararlar alması ne Türkiyenin ne de ABnin çıkarınadır.

APde Türkiye aleyhine bir süredir alınan kararların son dönemde daha da arttığı gözlenmektedir. Bu kararların alınmasında, Avrupada son zamanlarda artan İslamofobi ve Türk karşıtlığının, bununla bağlantılı olarak Mayıs 2014te APye giren ve geçtiğimiz günlerde parlamentoda da grup kuran aşırı sağcı partilerin etkili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, APnin bu tutumu Türkiye-AB ilişkilerine zarar vermekte ve tüm tarafların yararına olacak olan Türkiyenin ABye tam üyelik sürecinin engellendiği izlemini yaratmaktadır. Ekonomi, enerji güvenliği ve dış politika gibi birçok konuda ABnin stratejik ortağı olan Türkiyenin bu tür kararlarla ABden uzaklaştırılmaya çalışılması, ABnin Türkiyenin tam üyeliğine neden bu kadar ısrarla karşı çıktığı konusunda AB açısından hiç de hoş olmayan yorumları beraberinde getirmektedir. AP EPP grubu üyesi Alman milletvekili Renate Sommersin 2015in Türkiye bakımından ABye veda jübilesi yılı olduğunu söyleme pervasızlığını gösterebilmesi de kayıtlara geçebilecek bir gelişme olmaktadır.[6] Dolayısıyla Türkiyenin ABden beklentisi, bu önyargılı ve tek taraflı tutumundan ve 1915 olayları ile ilgili olarak tarihi çarpıtmaktan vazgeçmesi ve tam üyelik sürecinde Türkiye-AB ilişkilerine katkı sağlamasıdır.

[1] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2015-0228+0+DOC+XML+V0//EN

[2] http://www.ab.gov.tr/index.php?p=49987&l=1

[3] http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=49991&l=1

[4] http://www.mfa.gov.tr/no_-173_-10-haziran-2015_-avrupa-parlamentosunca-ab-komisyonunun-2014-turkiye-ilerleme-raporuna-dayanarak-hazirlanan.tr.mfa

[5] http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=48869&pageIndex=0&doclang=EN&

[6] http://www.abhaber.com/renate-sommer-2015-yili-ab-turkiye-arasinda-jubile-yili-olacak-english/

Yazar Hakkında :

Ali Murat Taşkent, Nisan 2015 ile Eylül 2017 arasında Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) analist olarak çalışmıştır. Taşkent, Kafkasya ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri üzerinde çalışmalar yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: TAŞKENT, Ali Murat. 2026. "AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN 2014 TÜRKİYE İLERLEME RAPORU'NA İLİŞKİN KARARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2015 / 14. Haziran 17. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/AVRUPA-PARLAMENTOSU-NUN-2014-TURKIYE-ILERLEME-RAPORU-NA-ILISKIN-KARARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır